

znova združili pri delu, ki je bilo tokrat samo kratek spomin na leta med 2003 in 2007, vsi pa smo morali spet razmišljati o časih, ki smo jih posvetili publikaciji in zbirki, še danes ravno tistima toriščema, ki sta z vsebino, nenehno aktualnostjo, predvsem pa zaradi povezovanja in sodelovanja v podporo vsem, ki si etnologijo in kulturno antropologijo izberemo za svoj način življenja.

Vsak zapis, daljši ali krajši, dokumentarni ali osebni, pa je z objavo postal neprecenljiv dokument tako istovetnosti SED

kot naših skupnih štirih desetletij. Je pomemben del vseh nas, ki smo zapisali, da je bilo to delo izjemno, neprecenljivo, da smo se vsi veliko naučili, se zelo trudili in smo tudi ponosni na ta svoj kos velike pogače, ki je ob obletnicah tudi praznična.

Naj bo to besedilo – uvod v prispevke – tudi priložnost za zahvalo vsem za opravljeno delo in za ta novi prispevek k dediščini in prepoznavnosti SED.

»... GLASNIK REDNO IZDAJAMO, V ČEDNI OBLIKI IN Z BOGATO VSEBINO.«

Janez Bogataj (urednik *Glasnika SED* 1975–1982,
urednik Knjižnice Glasnika SED 1980–1987)

Besede v naslovu sem povzel iz zadnjega uvodnika k 1. do 4. številki *Glasnika slovenskega etnografskega društva* leta 1975, ki jo je uredila dr. Zmaga Kumer. *Glasnik* je požrtvovalno urejevala od leta 1966. Pred tem, od leta 1956, je *Glasnik* najprej izhajal kot glasilo Inštituta za slovensko narodopisje in je bil predvsem v podporo inštitutski informatorski mreži. Leta 1959 je *Glasnik* postal glasilo takratnega Slovenskega etnografskega društva in je vlogo društvenega glasila obdržal tudi po združitvi v enotno Slovensko etnološko društvo leta 1975. Takrat sem tudi prevzel njegovo urednikovanje, ki je trajalo do februarja 1982. Leta 1975 smo najprej izdali »premostitveno« 5. številko, ki je v primerjavi s prejšnjim *Glasnikom* napovedala novo vsebinsko in oblikovno zasnovano. Za to številko smo pripravili tudi ustrezno oglasno sporočilo, ki smo ga razposlali vsem etnologom in drugim potencialnim bralcem. Za uvod tega reklamnega sporočila sva s kolegico dr. Mojco Ravnik pripravila animacijski verz oz. slogan: »Si potno čelo briše v predpasnik, a roka, glej, že sega po nov Glasnik!« Poleg tega smo razmišljali, da bi vsem naročnikom novega *Glasnika* z drugo številko poslali tudi predpasnike z napisom »Berem Glasnik SED«. Odzivi na oglasno sporočilo so bili več kot odlični, tudi zunaj etnološke vede, saj v krogih strokovnih revij v tistih časih še ni bila navada, da bi uporabljali zacetke marketinških prijemov. Vendar smo na uredništvo prejeli tudi ogorčeno pisanje etnologinje, češ da nismo dobro podkovani v slovnici, saj se drugi del sporočila pravilno zapiše: »... že sega po novem Glasniku!« In še eno ogorčeno pisanje smo dobili, poslala ga je neka druga etnologinja, ki je zapisala, »da se ne strinja z vsebino in odpoveduje tudi to številko!« Očitno je spregledala, da je imela v rokah šele prvo številko novega *Glasnika*. Ti dve nerganji nista ustavili našega pol leta in letno smo redno izdajali po štiri številke *Glasnika* v nakladi 700 izvodov. Seveda smo morali za novi *Glasnik* pri-

dobiti kar precejšnja finančna sredstva. Na takratni Kulturni skupnosti Slovenije smo na različne načine dokazovali, da za našo revijo obstoji »družbeni interes«. Med drugim smo *Glasnik* prodajali tudi v knjigarni Mladinske knjige, nekaj časa celo v enem od ljubljanskih kioskov. Eno od številčk smo v celoti posvetili prenovi starega mestnega jedra Izole, kjer smo etnologi raziskovali skupaj s študenti. Na eni od naslovnih smo na primer objavili sliko Andreja Mrevljeta, kako bere *Glasnik* na kitajskem zidu, objavljali smo oglase, svojo rubriko so imeli tudi študentje etnologije idr. Kulturni skupnosti Slovenije se je kot financer kmalu pridružila še Raziskovalna skupnost Slovenije, pri čemer nam je v veliki meri pomagal prof. dr. Slavko Kremenšek. Imeli smo nekaj sreče, da smo vsako leto objavljali etnološko bibliografijo, kar je bil za Raziskovalno skupnost pomemben dejavnik za dodelitev finančne pomoči. Tako je *Glasnik* postopoma preraščal začetne težave, predvsem z obsegom in vsebino, in postajal vedno bolj aktualno društveno glasilo. V uredništvo je prihajalo vedno več člankov, poleg tega smo občasno načrtovali tudi tematske številke. *Glasnik* je zelo dosledno spremljal vse dogajanje v etnološki vedi, zato še vedno predstavlja pomembno dokumentacijo strokovnega, znanstvenega in pedagoškega dela. Celotno tehnično urejanje smo opravili sami, tudi montaže in druge priprave za tisk. S 1. številko v letu 1980 smo uvedli tudi povzetke v angleškem jeziku. Tako smo začeli pošiljati *Glasnik* na nekatere naslove v tujino in ga zamenjavali za literaturo. Vse to je še bolj utrdilo njegovo mesto med revijami, ki so bile deležne sicer skromnega, a rednega sofinanciranja. Borba za del finančne pogače je bila že takrat velika, vendar nam je z aktualno, dinamično in raznoliko vsebino vedno uspelo prepričati sofinancerje. Leta 1980 smo na pobudo prof. dr. Kremenška začeli še z izdajanjem etnoloških del v Knjižnici Glasnika SED. Za razliko od *Glasnika*, ki je imel urednika, uredniški odbor in

* Janez Bogataj, dr. etn. in prof. um. zgod., upok. red. prof., Kosovelova 15, 1000 Ljubljana; janez.bogataj@telemach.net.

izdajateljski svet, so posamezna dela v Knjižnici Glasnika SED urejali različni uredniki in urednice, tehnično urejanje pa je potekalo pri *Glasniku*. Izid vsake številke *Glasnika* je bil za nas vedno neke vrste praznik, ki ga je fakultetni del uredništva vedno obeležil najmanj z nekoliko daljšimi »kavami« in razpravo v bližnjem bifeju. Iz leta v leto smo pri-

dobivali nove naročnike, tudi iz drugih strokovnih okolij, kar je bil dokaz aktualnosti *Glasnika* in tudi njegovih knjižnih izdaj. Med naročniki so bili tudi študentje, saj smo jim pogosto poudarjali, da sodijo objave v *Glasniku* in Knjižnici Glasnika SED med tudi izpitno literaturo!

MOJE VIDENJE GLASNIKA NEKOČ

Marko Terseglav (urednik *Glasnika SED* 1982–1985, urednik Knjižnice Glasnika SED 2000–2004)

Prvi urednik *Glasnika SED* Janez Bogataj je sprožil oblikovno in vsebinsko »revolucijo«, ki smo jo uredniki za njim skušali nadaljevati in nadgrajevati. Misel stalnica v času mojega urednikovanja je bila, da bi bil *Glasnik* res glas vseh etnologov, informacijski bilten Slovenskega etnološkega društva (SED) in strokovni časopis. Ker je izhajal štirikrat letno, naj bi postal tudi najzažurnejša etnološka strokovna publikacija, odprta za vse, še posebej pa za mlade etnologe, ki takrat za objave svojih člankov niso imeli toliko možnosti kot danes. Isti misli sem sledil tudi kot urednik Knjižnice Glasnika SED, v katero sem hotel zajeti najboljše etnološke diplomske in magistrske naloge in take monografije, ki bi jih lahko kot učno gradivo uporabljali študentje etnologije in kulturne antropologije.

Ker je *Glasnik* izhajal periodično, smo začeli objavljati kroniko dogodkov v društvu in dela posameznih članov (sestanki, posvetovanja, razstave itn.), in to po dnevih, tednih, mesecih. Tako smo dobili celovit pregled, kaj se je na etnološkem področju dogajalo po celi Sloveniji in v zamejstvu. Nismo popisovali le društvenih dejavnosti, čeprav je bilo teh največ, ampak smo želeli javnosti pokazati prizadevanja vseh etnologov v ustanovah in tistih zunaj njih. Kroniki so ob koncu leta sledila še poročila etnoloških ustanov in v njih zaposlenih etnologov. S tem smo ustvarili res obširen pregled našega dela. Kronika in poročila pa so pozneje postala tudi kašipot predlagateljem in tudi sami Komisiji za Murkova priznanja.

Zanimiva in med kolegi dobro sprejeta je bila tudi rubrika Zgodovina etnologije v slikah in zdi se mi, da bi bilo o njej spet dobro razmišljati.

Med mojim urednikovanjem sem si zadal še neuresničeno nalogo spodbuditi živo in sprotno etnološko »novinarstvo« – člani naj bi objavljali intervjuje, kolumne, ocene dogodkov in poročali o razpravah v ožjih etnoloških krogih, o drugačnih mnenjih, torej v živo zajemali vsakdanje etnološko vrenje. Po nekaterih društvenih sestankih, simpozijih, polemikah se

je izkazalo, da imajo člani še dodatna videnja in mnenja, ki jih niso mogli javno predstaviti, zato smo jih hoteli zajeti v *Glasniku*. Vedel sem, da člani niso najbolj pišoči, zato sem si želel njihova mnenja pridobiti z »živim novinarstvom« in jih vključiti v *Glasnik*. Žal ni šlo. Zato pa je bila želja vsakega urednika *Glasnika*, da objavi čim popolnejše diskusije z različnih etnoloških srečanj, simpozijev itn., tudi vse polemike. Uvedli smo zvočno snemanje vseh diskusij, ki smo jih potem lahko celostno objavili v *Glasniku*, kar je bilo še posebej pomembno, sploh v 80. letih, ko je bil SED glavno gibalno vsega etnološkega dogajanja pri nas in smo poleg s posvetovanji in srečanji nadaljevali tudi z vsakotedenskimi tematskimi sestanki v Glasbenonarodopisnem inštitutu. Takrat je bilo živo tudi interdisciplinarno sodelovanje ter spoznavanje med etnologijo in humanističnimi in družboslovnimi vedami, ki jih je pričel SED (etnologija in ... arhitektura, antropologija, slavistika, folkloristika, zgodovina itn.). Vse to smo zabeležili v *Glasniku* ali v Knjižnici Glasnika SED, ki je tudi prvič v etnološki zgodovini Slovenije in Jugoslavije vnaprej, tj. pred kongresom objavila vse referate (tako tudi za simpozij o Štreklju in Murku), zato da bi bila posvetovanja res posvečena le razpravi, ki je bila pozneje tudi objavljena. Želja je bila, da bi objave, predvsem v *Glasniku*, odsevale različna mnenja, »šole« in vse metodološke smernice. V živih diskusijah in tudi v *Glasniku* sem celo sam »provociral« navzoče oziroma bralce, saj sem hotel pridobiti različna mnenja in poglede, pa tudi priti so spoznanja, kako različne »šole« znajo utemeljevati in zagovarjati svoje ideje in jih strokovno podkrepiti. Moram reči, da tovrstne diskusije in tudi strokovne polemike danes pogrešam. Polemiko danes razumemo, in tudi v drugih strokah je enako, kot »napad« na določeno osebo, strokovno izzivanje pa imamo za napadalnost, ne pa kot razjasnjevanje morebitnih strokovnih dilem. Zato se zapiramo, strokovne diskusije pa zamirajo, kar je škoda. Ostale so le kuloarne debate osebnostne narave. A z »živim novinarstvom« bi tudi te lahko objavili.

* Marko Terseglav, dr. etn., upok. zn. svet., Rimska 25, 1000 Ljubljana; marko.terseglav@gmail.com.